

SRETAN VAM SVJETSKI DAN UČITELJA!!!

“Ranije je učitelj sjedio vrlo usamljen u preopterećenom čamcu, napola potonulom, nastojeći veslati nadalje, trošeći i posljednje mrvice snage.

Sada, voditelj sjedi u čamcu sa svojom grupom, upravljajući njime dok ostali veslaju, željno gledajući prema naprijed”.

Poikela

STRUČNO USAVRŠAVANJE NASTAVNIKA - PERSPEKTIVE

**doc.dr. Amela Medar
prof. Radmila Lauš**

Mostar, 5. 10. 2017. godine

Sadržaj predavanja:

1

Uvod – Video zapis „Promjena paradigme”

2

Kompetencije, obaveze i poslovi nastavnika

3

Standardi nastavničke profesije i ostali dokumenti

4

Video zapis – Rita Pierson

5

Diskusija i zaključci

“Da li je to što godinama radimo u učionicama stvarno dobra pedagoška praksa, ili je dobra samo zato što je toliko dugo radimo?”

(James McLean 1995).

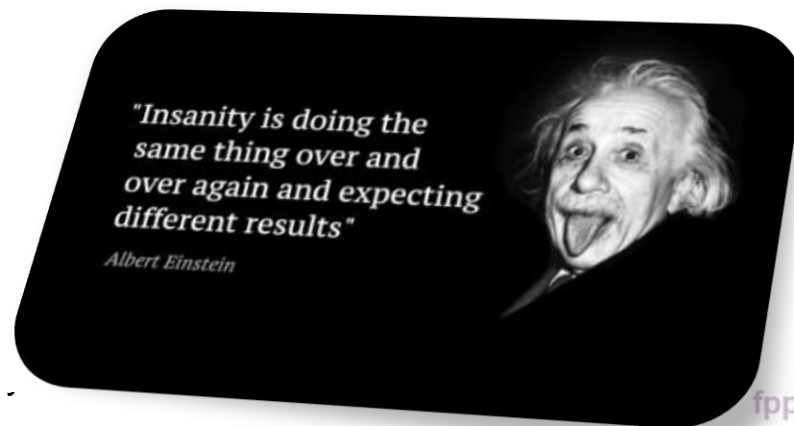

“Postojeći sistemi proizvode već postojeće rezultate. Ako se traži nešto drugo, potrebno je promjeniti sistem.”

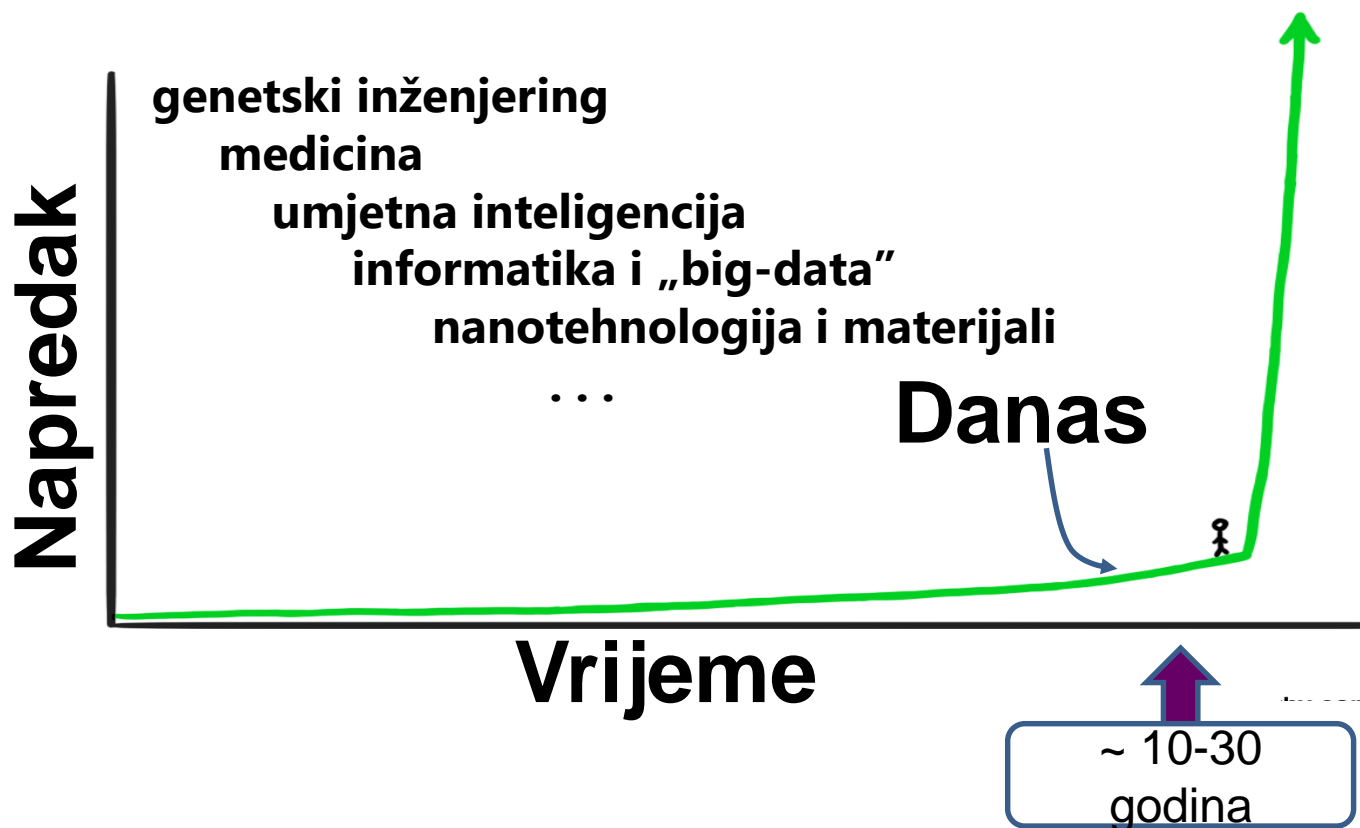
Sir Christopher Ball

“Ne možemo riješiti probleme koristeći isti način razmišljanja koji smo koristili kada smo ga kreirali.”

Albert Einstein

Svijet će se više promijeniti u narednih deset godina, nego što je to bio slučaj posljednjih nekoliko stoljeća

Artificial intelligence: 'Homo sapiens will be split into a handful of gods and the rest of us'

A new report suggests that the marriage of AI and robotics could replace so many jobs that the era of mass employment could come to an end

NEMINOVNO
Veliko
raslojavanje

kompetentni

stagnirajući

**Nespremne zemlje i institucije će
potonuti u totalnu irelevantnost**

NASTAVNICI/CE U BIH

38.344 NASTAVNIKA/CA
U PREDŠKOLSKOM, OSNOVNOM I SREDNJEM
OBRAZOVANJU SUOČAVAJU SE SA NOVIM IZAZOVIMA

KOJIM?

Koje kompetencije im za to trebaju?

NASTAVNICI/CE U BIH

Agencija za statistiku BiH

ŠKOLSKA GODINA 2014/15	UKUPNO NASTAVNI KADAR	ŽENE
Predškolski odgoj i obrazovanje	1.508	1.485
Osnovno obrazovanje	24.062	17.014
Srednjoškolsko obrazovanje	12.774	7.602
Ukupno	38.344	26.101

Prema podacima Zavoda za zapošljavanje, u FBiH nastavnička profesija se nalazi među pet najzastupljenijih zanimanja u ukupnom broju nezaposlenih sa visokom i višom stručnom spremom.

Tradicionalna obrazovna paradigma

NASTAVNI PLAN I
PROGRAM

NORMATIVI

VANJSKI NADZOR I
OBUKA

CENTRALIZOVANO
UPRAVLJANJE

PROSJEČAN UČENIK/CA

PRENOŠENJE ZNANJA

MEMORISANJE

ISHODI NEIZVJESNI – OVISE O
UČENIKU

“MOJ PREDMET”

~~REZULTATI SE
MJERE
OCJENAMA I
KONSTATUJU~~

CILJ

Savremena obrazovna paradigma

ISHODI UČENJA
KLJUČNE
KOMPETENCIJE
RAZLIČITI IZVORI
ZNAJJA

PREDMET FOKUSIRAN NA
POSTIZANJE ISHODA –
INTERDISCIPLINARNOST
DIFERENCIRANO PODUČAVANJE
UČENJE KROZ ISTRAŽIVANJE
FORMATIVNO PRAĆENJE

PRAĆENJE I
VREDNOVANJE
ISHODA
REFLEKSIJA I
ISTRAŽIVANJA
KONTINUIRANO
UNAPREĐIVANJE

Timski rad – zajednice za učenje
Uključivanje porodice i zajednice
Podrška školama i nastavnicima

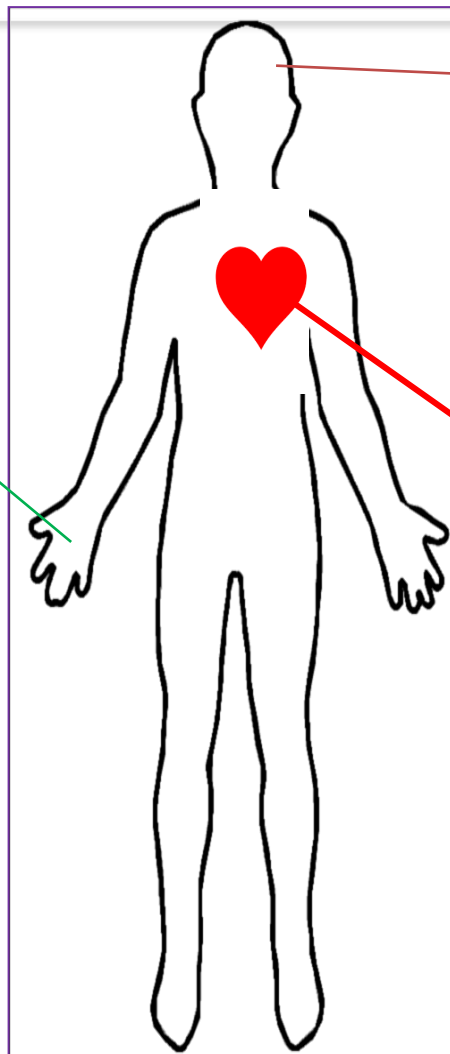
KOMPETENCIJE NASTAVNIKA

- predstavljaju kombinaciju-

VJEŠTINE

primjena znanja u određenim profesionalnim situacijama:

Planira
Prati
Procjenjuje
Poučava
Organizuje
Kreira
Upravlja
Vodi

ZNANJA

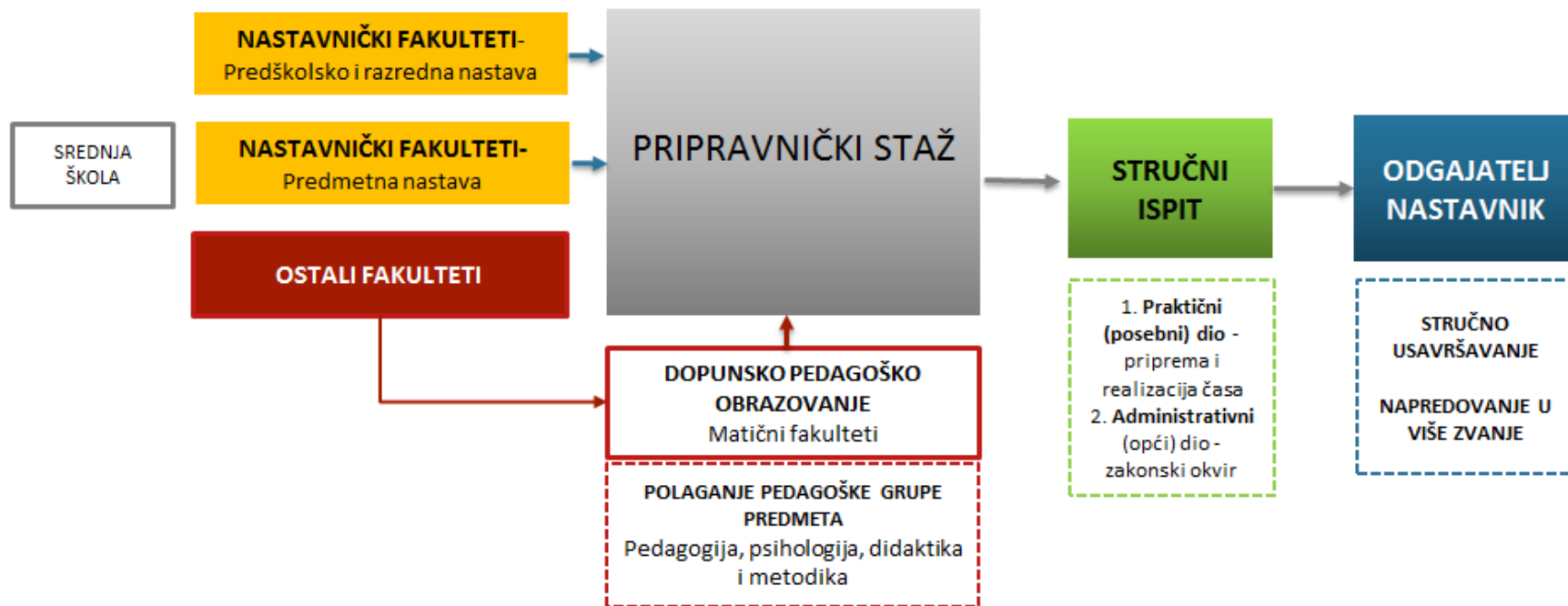
u području profesije :
Predmetno područje
Razvojna psihologija
Teorije učenja
Kurikulum...

STAVOVI

načina opažanja i življenja s drugima u profesionalnom okruženju:

Posvećenost razvoju svakog djeteta
Brinu o dobrobiti djece i odnose se prema svima sa uvažavanjem
Poštuju profesionalnu etiku
Rade na ličnom rastu i razvoju

FAZE U RAZVOJU NASTAVNIČKE KARIJERE U BIH

▪ nastavnik je obavezan da se stručno usavršava, a u skladu sa postojećim povelnicima o praćenju, ocjenjivanju i napredovanju

▪ nastavnik može steći viša zvanja i to zvanje mentora i nastavnika-savjetnika.

OBAVEZE NASTAVNIKA :

- poznavanje relevantnih **zakonskih i podzakonskih** akata kojima je reguliran rad u školi i obaveze samih nastavnika
- poznavanje i poštivanje **Konvencija o pravima djeteta**
- djelovanje kao **savjesnog i odgovornog** građanina,
- odlično **poznavanje predmeta** koje poučava i srodnih naučnih područja i oblasti, praćenje i poznavanje inovacija u predmetnom području,
- odlično poznavanje i pravilno korištenje jezika poučavanja; **jasno se usmeno i pismeno izražavati;**
- **kontinuirano pratiti i unapređivati svoj rad,**

POSLO NASTAVNIKA

- Postojeći zakonski obrasci predviđaju 40-časovnu radnu sedmicu za nastavnike i definisanje poslova, odnosno šire grupe poslova, koje su obaveza nastavnika, bez dodatnih pojašnjenja vezanih za ključne poslove unutar svake od grupa, odnosno kompetencija potrebnih za efikasno obavljanje posla.
- Broj časova i opterećenje nastavnika u sklopu radne sedmice, definisano je Pedagoškim standardima i normativima. Ovim dokumentom određen je broj sati predviđen za svaki od poslova koji obuhvataju: direktan rad sa učenicima, pripremu za nastavni proces, vrijeme za stručno usavršavanje, saradnju sa roditeljima, dežure, rad u stručnim organima, pripremu pedagoške dokumentacije, razredništvo, vannastavne aktivnosti, konsultacije sa učenicima i dr.

“Mnoge školske reforme imaju sličan učinak kao oluja na oceanu. Površina je uznemirena i turbulentna, dok je dno mirno i spokojno

(i pomalo mračno).

Politike se dramatično uzburkaju, praveći privid velikih promjena, ..dok se duboko ispod površine život nepromjenjeno odvija“.

(Cuban,1984)

ZAŠTO?

**Reforme nisu
urađene dubinski**

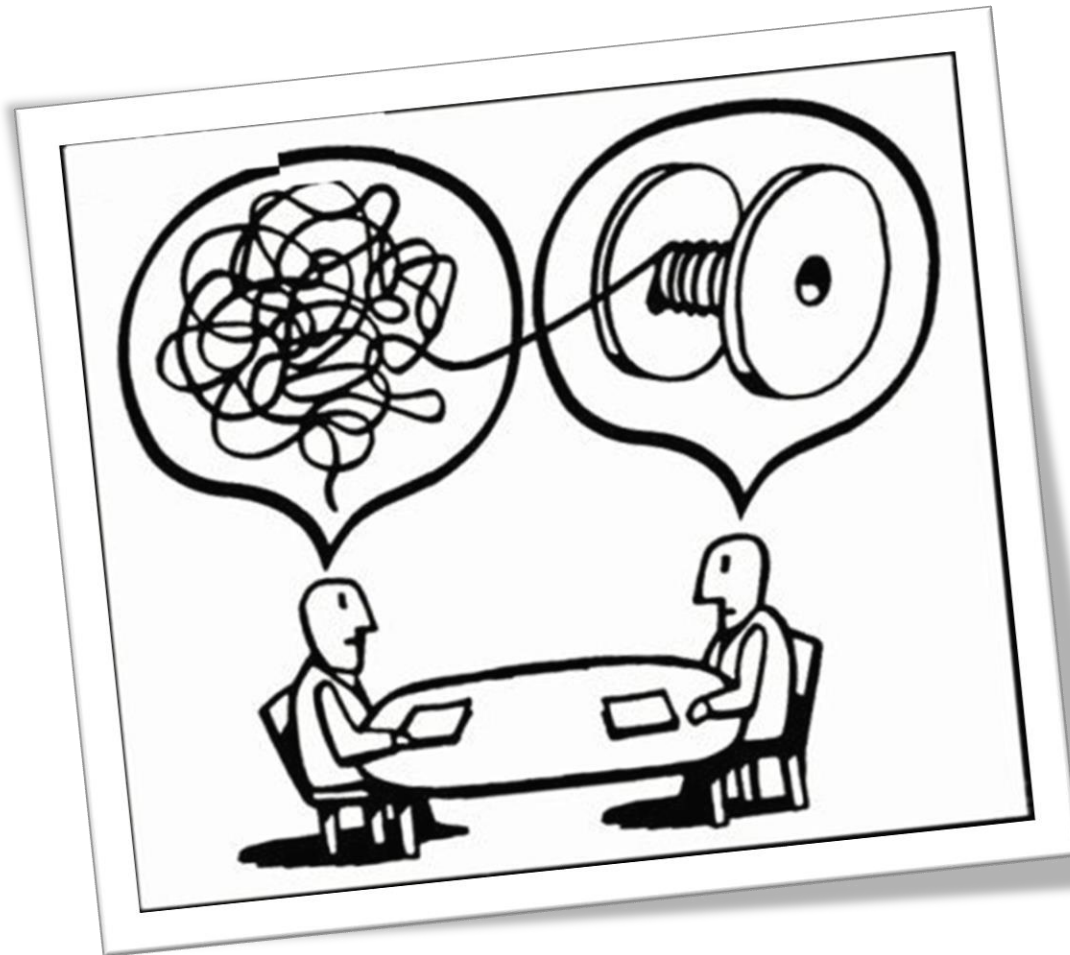

Reforme mogu doći izvana, i ponekad dolaze, ali
**PROMJENAMA SE VRATA OTVARAJU
IZNUTRA**

(Berieter, 2002)

Što učiniti da se nešto pokrene?
Na čemu smo radili posljednjih godina?

- **APOSO u suradnji s OEES –om, prepoznaje potrebu KPR**
- **2013. okuplja Stručno tijelo sastavljeno od predstavnika Zavoda, ministarstava, APOSO-a i OEES-a**
- **analizira trenutno stanje u BiH**
- **analizira stanje u državama iz okruženja**

TRENUTNO STANJE U BIH

- stručno usavršavaju i napredovanje-obvezno (u stvarno se ne provodi na način koji odgovara učiteljima)
- nije preciziran način organizacije, realizacije i evaluacije
- nemamo kontinuirano SU koje se temelji na jasno postavljenim ciljevima
- SU nije u skladu s potrebama-nametnuta tema
- nejednake mogućnosti
- lov na certifikate
- finansijsko ulaganje
- praćenje i evaluacija-predstavljaju najslabiju točku našeg obrazovnog sustava
- sustav profesionalnog razvoja u BiH-nema značajnijih promjena

Model za unapređenje sustava kontinuiranoga profesionalnog razvoja odgojitelja, nastavnika i stručnih suradnika u Bosni i Hercegovini predstavljen je u prosincu 2014. godine u HNŽ-a

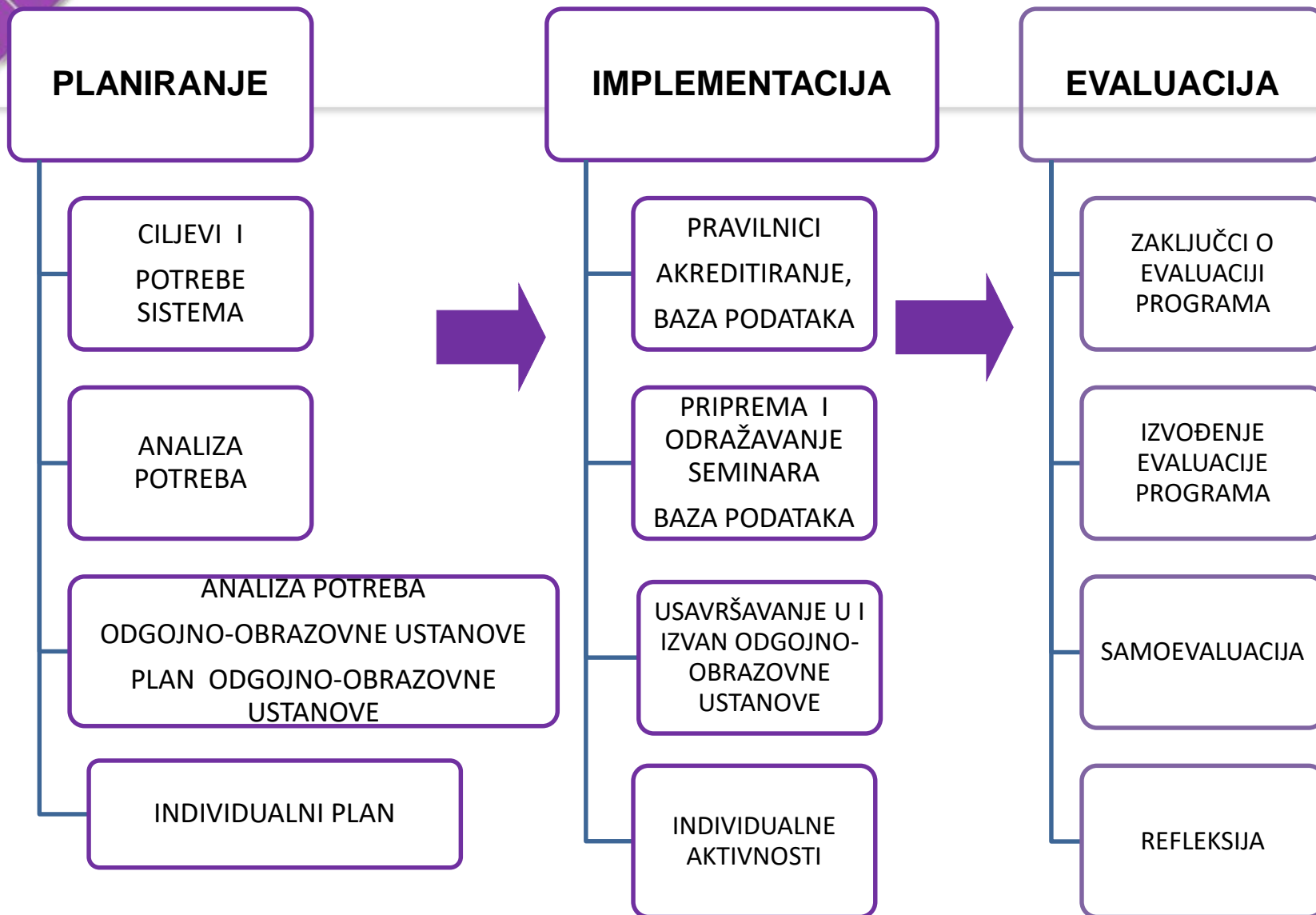

Glavni cilj modela KPR-a

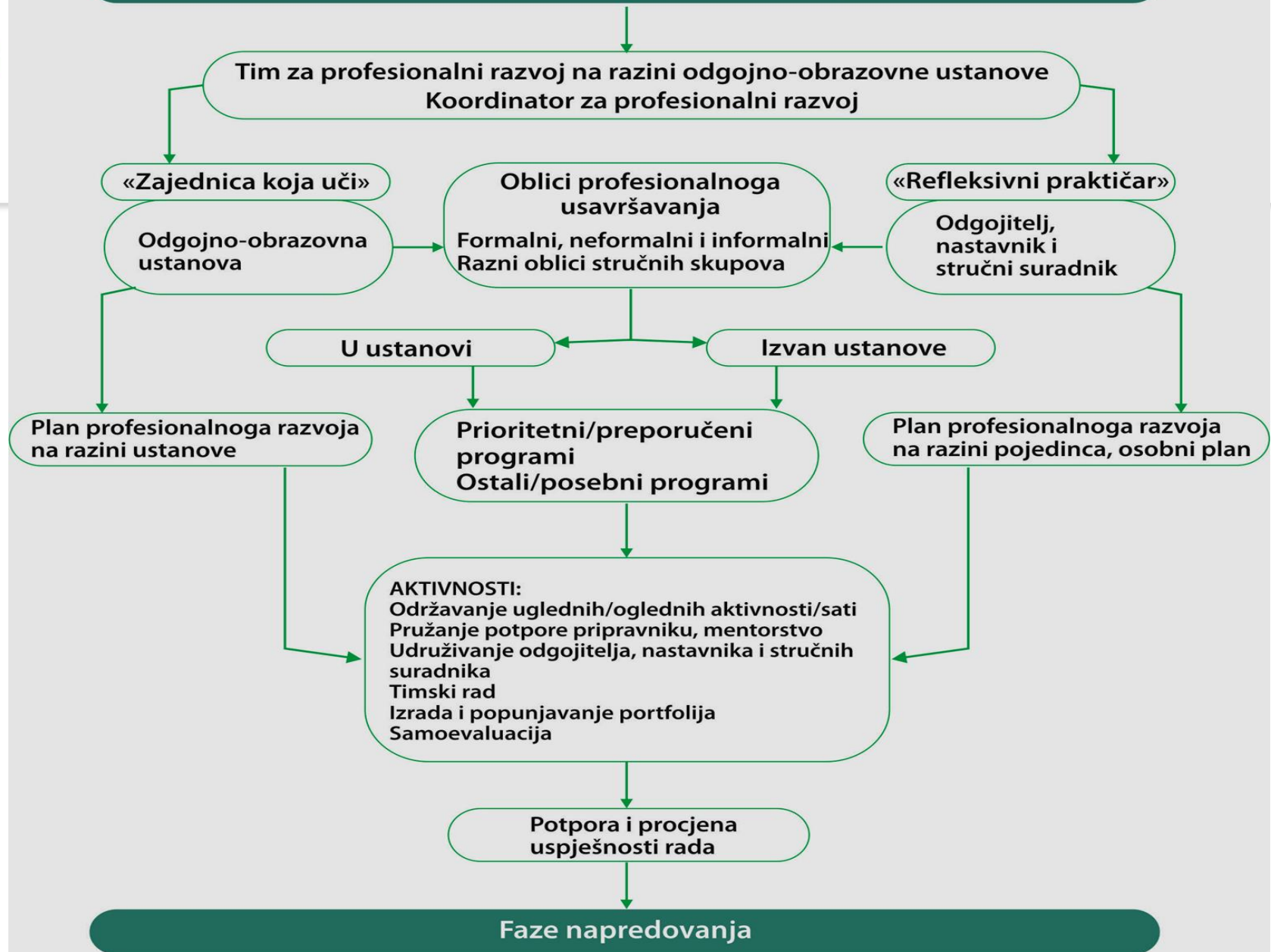
- potaknuti odgojitelje, nastavnike i stručne suradnike na preuzimanje odgovornosti za individualni i profesionalni razvoj
- na koji način podići razinu svijesti svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa o važnosti KPR-a

PROCES UNAPREĐENJA KONTINUIRANOGA PROFESIONALNOGA RAZVOJA ODGOJATELJA, NASTAVNIKA I STRUČNIH SARADNIKA

Kontinuirani profesionalni razvoj na razini pojedinca i odgojno-obrazovne ustanove

ključni faktori kvalitetnog obrazovanja

KVALITETNI NASTAVNICI

- nositelji svih promjena
- uvijek spremni učiti
- koji mogu odgovoriti na izazove s kojima se svakodnevno susreću

Nema zamjene za dobrog nastavnika.....

Fullan, 1993.

Poteškoće u unapređenju kvalitete procesa

*Želimo li pomoći nastavnicima da se profesionalno razvijaju,
poboljšaju djelotvornost svog rada
omoguće učenicima postizanje boljih odgojno-obrazovnih
rezultata, **nužno je jasno opisati**
šta podrazumijevamo pod 'kvalitetnim nastavnikom'.
(Loewenberg Ball, D. i Forzani, F. M. 2010.).*

RAZVOJ KVALIFIKACIJSKOG OKVIRA ZA OPĆE OBRAZOVANJE

Komponenta 3

Inicijalno obrazovanje i profesionalno
usavršavanje nastavnika

STANDARD ZANIMANJA Nastavnička profesija

INSTRUMENT
za **promišljanje** o kvaliteti,
prepoznavanje i kontinuirano **unapređivanje**

STANDARD ZANIMANJA

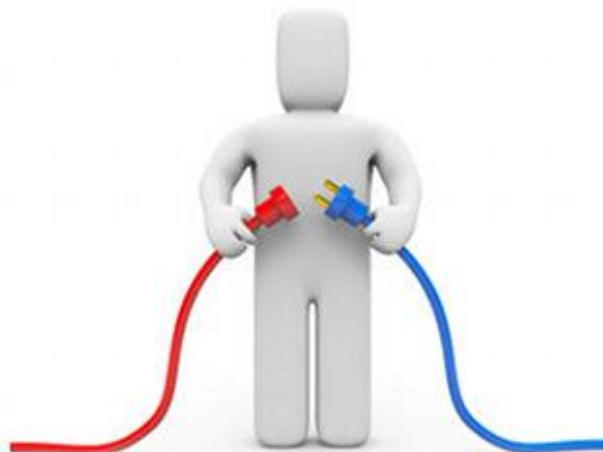
Standard zanimanja predstavlja:

- **popis ključnih poslova**
- popis **generičkih kompetencija** potrebnih za njihovo obavljanje
- predstavljaju **vezu** između inicijalnog obrazovanja nastavnika i svijeta rada
- polazište za unapređenje kvaliteta odgoja i obrazovanja kroz jačanje i razvoj nastavničke profesije.

INICIJALNO OBRAZOVANJE

ISHODI UČENJA – STEČENE
KOMPETENCIJE

STANDARD KVALIFIKACIJE

RADNO MJESTO

KOMPETENCIJE
POTREBNE ZA
OBAVLJANJE
ZANIMANJA

STANDARD ZANIMANJA

KONTINUIRANI
PROFESIONALNI
RAZVOJ

UJEDNAČENO RAZUMIJEVANJE E KVALITETE

Sveučilišta
Standard
kvalifikacija
Izrada kurikuluma
utemeljnog na
ishodima
Dopunsko
pedagoško
obrazovanje
Organizacija prakse
istraživanja

PROMOCIJA NASTAVNIČKE PROFESIJE

Ministarstva
Zakonski i
podzakonski okvir
kojim se regulira
nastavnička
profesija, polaganje
stručnog ispita,
napredovanje u
struci i dr.
Usuglašavanje s
europskim okvirom i
politikama

**STANDARDI ZA
NASTAVNIČKU
PROFESIJU
(standard
zanimanja)**

Pedagoški zavodi
Praćenje i ocjenjivanje
rada nastavnika/ica
Polaganje stručnog
ispita
Analiza potreba i
izrada programa za
profesionalni razvoj

Vrtići i škole
Praćenje i evaluacija
rada nastavnika/škole
Procjena potreba i
organizacija
profesionalnog razvoja
Mentorska podrška
Podrška pripravnicima
Razvoj profesionalnih
zajednica

Nastavnici
Samoprocjena i
postavljanje ciljeva
za daljnji
profesionalni razvoj
Izrada
profesionalnog
portfolia

Agencija
Veza sa
standardima u
obrazovanju
Istraživanja i
analize

OPIS ZANIMANJA

**OBVEZA SVAKOG
NASTAVNIKA**

STRUKTURA STANDARDA

Standard za nastavničko zanimanje organiziran je u sedam oblasti, odnosno područja rada nastavnika:

1. **PLANIRANJE I PROGRAMIRANJE**
2. **UČENJE I POUČAVANJE**
3. **PRAĆENJE I VREDNOVANJE**
4. **KREIRANJE OKRUŽENJA ZA UČENJE**
5. **SURADNJA S OBITELJI I ZAJEDNICOM**
6. **PROFESIONALNI RAZVOJ**
7. **SUDJELOVANJE U RADU I RAZVOJU ŠKOLE I OBRAZOVNOG SUSTAVA**

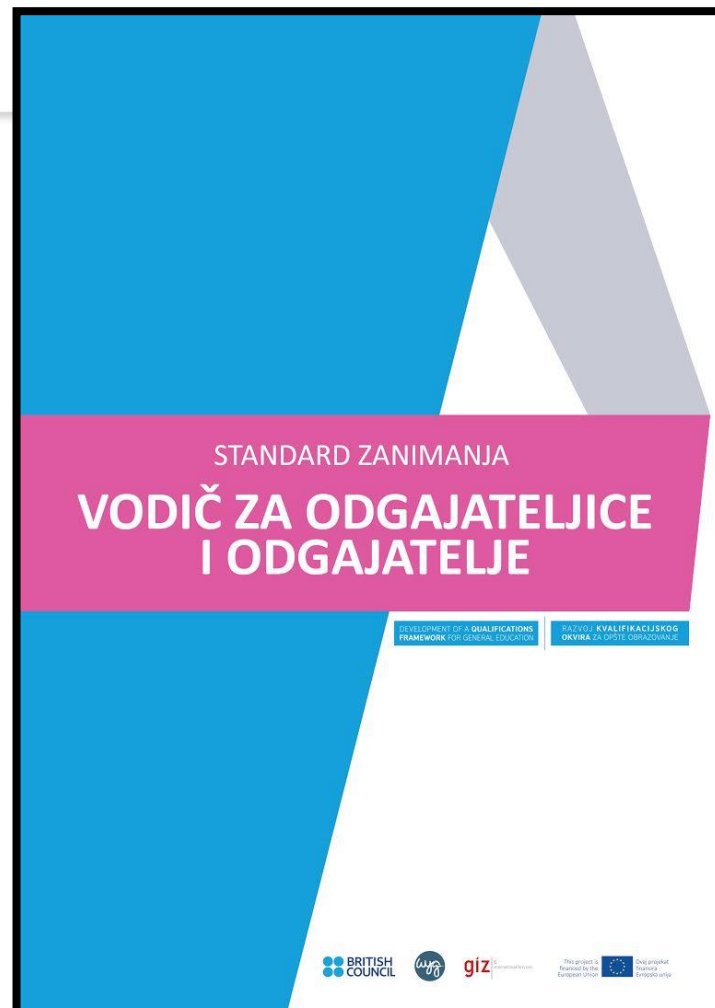
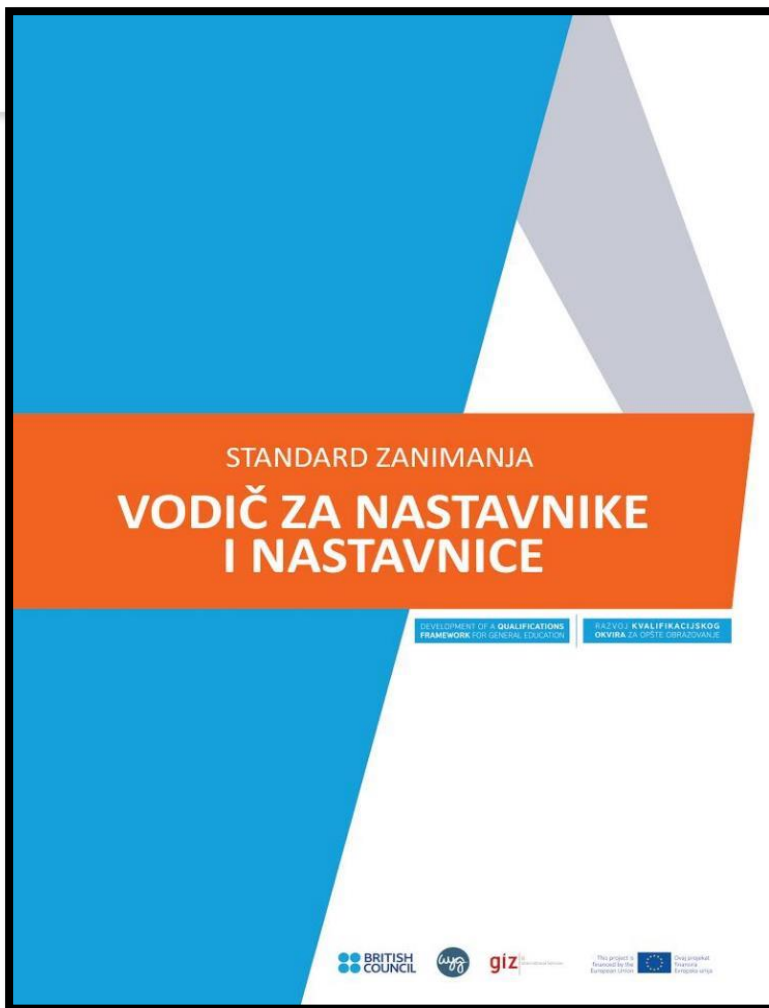
KLJUČNI POSLOVI**KOMPETENCIJE NASTAVNIKA**

1. Izrada globalnog i operativnog plana i programa rada
2. Planiranje i pripremanje neposredne realizacije odgojno obrazovnog rada
3. Planiranje podrške učenicima u skladu s njihovim razvojnim potrebama i mogućnostima
4. Planiranje razvoja ključnih kompetencija

Učitelj/nastavnik je sposoban da:

- Izradi godišnji plan rada koji osigurava povezanost sadržaja i ishoda učenja, metodičku postupnost i određuje dinamiku rada vodeći računa o horizontalnoj i vertikalnoj korelaciji (integriranju)
- Planiranje utemelji na mjerljivim ishodima učenja, uvažavajući razvojne karakteristike te individualne mogućnosti, potrebe i interese učenika koje poučava
- U skladu s postavljenim ishodima učenja, odabire i planira primjenu različitih metoda poučavanja, oblika i nastavnih materijala, kao i različitih resursa i izvora znanja
- Definira jasne kriterije i način praćenja i provjere dostignutosti ciljeva i ishoda poučavanja.
- Kao član tima, izradi individualizirani (prilagođeni) obrazovni plan za djecu s poteškoćama (posebnim obrazovnim potrebama)
- U plan integrira poučavanje ključnih kompetencija, bez obzira na predmetno područje.

VODIČI

VODIČI

SVRHA I NAMJENA

- Definirati ključne pojmove i koncepte iz Standarda
- Alat za samoprocjenu i profesionalni razvoj

STRUKTURA

- Teorijska polazišta
- Ključni pojmovi
- Ishodi za djecu
- Najčešće pogreške
- Pitanja za samoprocjenu
- Dokumentovanje
- Plan profesionalnog razvoja

CILJEVI PROGRAMA OBUKE

- Osigurati ujednačeno **razumijevanje i korištenje Standarda zanimanja**, u funkciji kontinuiranog profesionalnog razvoja nastavnika.
- Unaprijediti kompetencije nastavnika/odgajatelja u oblasti **samoprocjene i refleksije**, kako bi samostalno upravljali svojim profesionalnim razvojem.

MODELI KOJI SE MOGU RAZVITI NAKON OBUKE

- Aktivi na razini škole
- Aktivi na razini županije
- Zajednice s mentorima
- **Zajednice za učenje:**
 - U školi
 - Lokalnoj zajednici
 - *On-line*

Voditelji/ce obuke (radionica):

- Savjetnici
- Nastavnici
- Drugi stručnjaci

***“DOBRI UČITELJI SU UJEDNO I DOBRI
MENTORI”***

***„Mi ne učimo iz iskustva,
mi učimo iz refleksije na
iskustvo“
(Dewey)***

***“Promjenama se vrata otvaraju
iznutra”***

**PRAVILNIK O STRUČNOM
USAVRŠAVANJU, OCJENJIVANJU I
NAPREDOVANJU ODGAJATELJA,
NASTAVNIKA, PROFESORA I
STRUČNIH SARADNIKA U HNK-a**

Objavljen u Sl. novinama, 11.12.2013

Kontinuirano stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih zaposlenika usmjereno je na:

- a) razvijanje veće samostalnosti u izvođenju odgojno-obrazovne djelatnosti, odgojne i stručne djelatnosti (u daljnjem tekstu: odgojno-obrazovna djelatnost);
- b) usvajanje stručnih znanja koja su u funkciji stalnog profesionalnog napredovanja u toku rada;
- c) usavršavanje u oblastima:
 - 1) nastavni rad s učenicima,
 - 2) vannastavne aktivnosti,
 - 3) individualno stručno usavršavanje,
- d) poštivanje osobnosti učenika i uvažavanje potreba učenika u zavisnosti od uzrasta;
- e) poticanje vještina za sudjelovanje u timskom radu i za uspješnu komunikaciju;
- f) razvijanje i njegovanje ozračja razumijevanja i uvažavanja;
- g) razvijanje svijesti i osposobljenosti za samovrednovanje, praćenje i unapređivanje vlastite prakse;
- h) osposobljavanje za praćenje i primjenu novih obrazovnih tehnologija;
- i) prihvatanje roditelja kao partnera u ostvarivanju ciljeva odgoja i obrazovanja učenika;
- j) poticanje saradnje s društvenom zajednicom

Odgojno-obrazovne ustanove su dužne svojim zaposlenicima omogućiti:

- Da održe ogledne časove, prikažu aktivnosti, temu, rezultate praćenja razvoja djece i učenika, stručnu literaturu ili vođenje edukativnih radionica ili učešće u istim ukoliko ih održavaju drugi zaposlenici.
- Učestvovanje na stručnim sastancima koji su u vezi sa njihovim poslovima

MENTOR

- Zvanje mentora može steći odgojno-obrazovni zaposlenik koji:

ima najmanje 5 godina radnog iskustva u odgojno-obrazovnoj struci, odnosno rada u odgojno-obrazovnoj ustanovi i to u nastavi ili stručno-pedagoškom radu, koji je prema članu 19. ovoga Pravilnika postigao dva puta uzastopno ocjenu vrlo uspješan ili izvrstan.

SAVJETNIK

- Zvanje savjetnika može steći odgojno-obrazovni zaposlenik koji:
ima najmanje 10 godina radnog iskustva u odgojno-obrazovnoj struci, odnosno rada u odgojno-obrazovnoj ustanovi i to u nastavi ili stručno - pedagoškom radu, koji je prema članu 19. ovog Pravilnika dva puta uzastopno postigao ocjenu izvrstan.

*Prosječan učitelj govori.
Dobar učitelj objašnjava.
Izvrstan učitelj pokazuje.
Vrhunski učitelj inspirira.*

PODRUČJA PRAĆENJA RADA NASTAVNIKA	UKUPAN BROJ BODOVA
I Planiranje i programiranje	13
II Učenje i poučavanje	23
III Praćenje i vrednovanje	13
IV Kreiranje okruženja za učenje	9
V1 Saradnja sa porodicom i zajednicom	11
V2 Saradnja sa porodicom i zajednicom	7
VI Profesionalni razvoj	21
VII Učešće u radu i razvoju škole i obrazovnog sistema	2

Rad odgojno-obrazovnog zaposlenika ocjenjuje se jednom u dvije godine, pri čemu se uzima u obzir ukupno dostignuće u njegovom radu, s tim da neposredan odgojno - obrazovni rad zauzima najviše učešće u ocjeni kvaliteta odgojno-obrazovnog rada.

OCJENA KVALITETA RADA NASTAVNIKA PREDMETNE NASTAVE – koji su razrednici (osnovna i srednja škola)				
Ne zadovoljava	Zadovoljava	Uspješan	Vrlo uspješan	Izvrstan
Nisu zadovoljeni svi obavezni indikatori	Zadovoljeni svi obavezni indikatori	Najmanje 60%	Najmanje 80%	Najmanje 90%

Stručnost i kvalitet u odgojno-obrazovnom radu utvrđuju se na osnovu ocjene direktora i stručnog savjetnika Zavoda na osnovu Kriterija.

Standardi zanimanja u odgojno-obrazovnim ustanovama HNK-a

- Po osam okruglih stolova održanih na nivou Pedagoškog zavoda Mostar I Zavoda za školstvo Mostar posvećeno je analizi, doradi i usaglašavanju prve verzije Standarda za nastavničku profesiju za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje.
- Škole su analizirale dokument na Nastavničkim vijećima. Mali broj škola je dostavio sugestije i prijedloge na dokument.
- Okrugli stolovi održani su sa nastavnicima razredne i predmetne nastave, sa profesorima srednjih škola i sa odgajateljima u predškolskim ustanovama.
- Tokom 2017 i 2018 godine planirane su obuke timova iz svih osnovnih i srednjih škola, te predškolskih ustanova u HNK-a o primjeni Standarda zanimanja u samoprocjeni rada ali i definisanju potreba za SU odgojno-obrazovnih zaposlenika.

ANALIZA POTREBA NASTAVNIKA

- Diskusijom u navedenim grupama obuhvaćen je niz pitanja vezanih za:
 - analizu postojeće prakse u odnosu na poslove i kompetencije navedene u Standarda zanimanja,
 - identifikaciju potreba u oblasti inicijalnog obrazovanja i stručnog usavršavanja, kako bi se dosegli postavljeni Standardi
 - prepreke i poteškoće u procesu stručnog usavršavanja, te preporuke za unapređenje

Potrebe nastavnika i odgajatelja za daljim stručnim usavršavanjem podudaraju se u nekoliko područja:

- **oblast inkluzivnog obrazovanja,**
- **planiranje i primjena metoda koje osiguravaju diferencijaciju i individualizaciju odgojno obrazovnog rada,**
- **strategije za praćenja i procjenjivanje/vrednovanje napredovanja djece.**

NASTAVNICI SU VAŽNI!!!

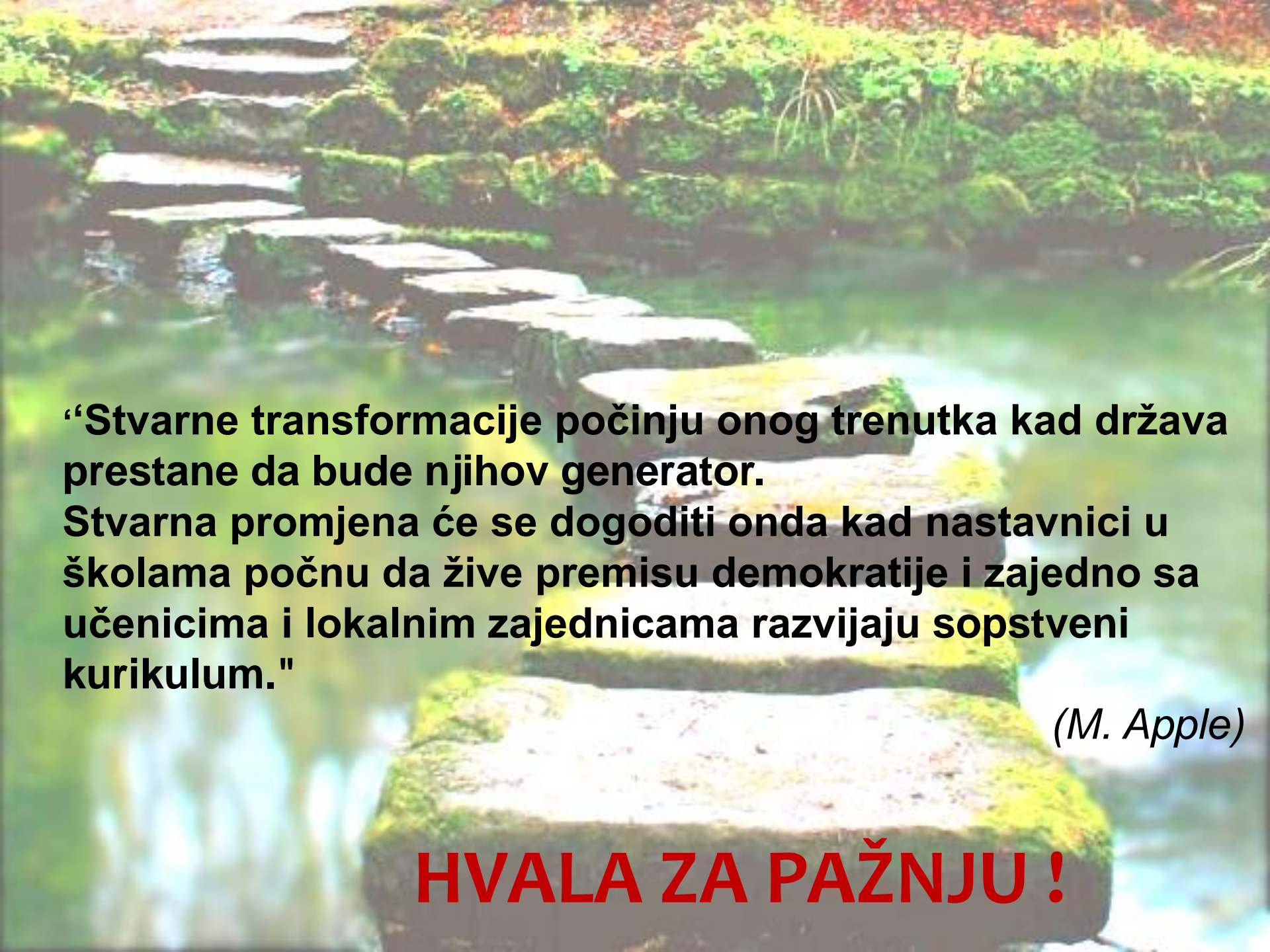
- Razvoj nastavničke profesije utemeljen je na principima cjeloživotnog učenja, ciljevima savremenog odgoja i obrazovanja, te međunarodnim standardima i zahtjeva sveobuhvatan i strateški pristup.
- Ovaj proces treba otpočeti definisanjem uloga i odgovornosti nastavnika i postavljanjem jasnih očekivanja u pogledu njihovih kompetencija, kako bi odgovorili zahtjevima savremenog obrazovanja.
- Ciljevi za razvoj nastavničke profesije trebali bi obuhvatiti cjelokupnu karijeru nastavnika, od selekcije i prihvatanja najboljih kandidata u nastavničku profesiju, inicijalnog obrazovanja, pripravničkog staža, pa sve do napredovanja nastavnika i njihovog kontinuiranog stručnog usavršavanja.
- Nastavnička profesija zahtjeva visokokvalifikovane i dobro obučene profesionalce, spremne da odgovore na sve izazove uslovljene stalnim i dinamičnim promjenama u društvu, nauci i tehnologiji.

Umjesto zaključka:

- U kojoj smo mjeri spremni i otvoreni za kontinuirane promjene na ličnom nivou, odnosno za prihvatanje promjena u odgojno-obrazovnom sistemu?
- **Načini, oblici, nivoi i područja profesionalnog razvoja zavise o nama samima!**

A photograph of a stone path leading through a lush, mossy forest. The path is made of flat, rectangular stones, some of which are covered in green moss. The path leads towards a stream that flows through the forest. The water is clear and reflects the surrounding greenery. The forest is dense with various types of trees and plants, creating a vibrant and natural setting.

“Stvarne transformacije počinju onog trenutka kad država prestane da bude njihov generator.

Stvarna promjena će se dogoditi onda kad nastavnici u školama počnu da žive premisu demokratije i zajedno sa učenicima i lokalnim zajednicama razvijaju sopstveni kurikulum.”

(M. Apple)

HVALA ZA PAŽNJU !